Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1452 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 januari 2015

Hierbij bied ik u aan de geannoteerde agenda van de extra Raad Buitenlandse Zaken van 29 januari 2015 naar aanleiding van de gewelddadigheden in Marioepol.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

kst-21501-02-1452
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

GEANNOTEERDE AGENDA EXTRA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 29 JANUARI 2015 N.A.V. GEWELDDADIGHEDEN IN MARIOEPOL

Oekraïne

Op zaterdagochtend 24 januari jl. werd de havenstad Marioepol, gelegen aan de Zwarte Zeekust in de oblast Donetsk, getroffen door een raketaanval. Bij deze aanval kwamen meer dan 20 burgers om het leven. De aanval werd uitgevoerd met raketten die volgens de OVSE-waarnemingsmissie zijn afgevuurd vanuit het gebied dat wordt gecontroleerd door de door Rusland gesteunde separatisten. Naar aanleiding van het weer opgelaaide geweld in Oost-Oekraïne vindt op donderdag 29 januari 2015 een extra bijeenkomst plaats van de Raad Buitenlandse Zaken.

De aanval op Marioepol is internationaal breed veroordeeld. EU Hoge Vertegenwoordiger Mogherini stelde in een eerste verklaring dat de verdere escalatie van het openlijke gewapende conflict zou kunnen leiden tot een verdere verslechtering van betrekkingen tussen de EU en Rusland. Ook riep zij Rusland op om zijn invloed op de separatisten aan te wenden en alle vormen van militaire, politieke en financiële steun aan de separatisten te staken. Onder meer VS Secretary of State Kerry, SG NAVO Stoltenberg, hoofd van de OVSE waarnemingsmissie in Oekraïne Apakan en SGVN Ban Ki-Moon spraken ook hun afschuw uit. In de Veiligheidsraad, die op 24 januari jl. in spoedzitting bijeen kwam, blokkeerde Rusland een verklaring.

De Europese regeringsleiders en/of staatshoofden namen op 27 januari jl. een gezamenlijke verklaring aan. Hierin wordt de dood van onschuldige burgers gedurende de willekeurige beschietingen op Marioepol op 24 januari 2015 veroordeeld. In de verklaring wordt gewezen op de verantwoordelijkheid van Rusland en de Russische steun aan de separatisten. Rusland wordt opgeroepen de acties van de separatisten te veroordelen en de Minsk-overeenkomsten te implementeren. In de verklaring worden de conclusies van de Europese Raad van 18 december 2014 aangehaald, waarin de EU zich bereid verklaarde verdere stappen te nemen indien dat noodzakelijk zou zijn. In het licht van de huidige verslechterende situatie wordt de Raad Buitenlandse Zaken verzocht de situatie te beoordelen en passende maatregelen te overwegen, waaronder verdere sancties. Verdere stappen moeten gericht zijn op snelle en volledige implementatie van de Minsk-akkoorden.

Ook het kabinet heeft zijn afschuw uitgesproken over de vele burgerslachtoffers en heeft dit nieuwe geweld veroordeeld. Ik heb na de aanslag direct gesproken met president Porosjenko en HV Mogherini en tevens aangedrongen op een spoedvergadering van de Ministers van Buitenlandse Zaken. Het is nu essentieel dat alle partijen de Minsk-akkoorden respecteren en terugkeren naar de onderhandelingstafel. Hierbij rust een zware verantwoordelijkheid bij Rusland om zijn invloed op de separatisten aan te wenden. Rusland moet meewerken aan het sluiten van de grens met Oekraïne en de continue stroom van wapens en strijders naar oost-Oekraïne stopzetten.
De aanval op Marioepol is geen opzichzelfstaand incident. Sinds ongeveer twee weken is sprake van een intensivering van het geweld in Oost-Oekraïne: volgens de VN (UNHCR) zijn er in de periode van 14 tot 23 januari jl. 262 doden gevallen. Aan deze escalatie ligt ten grondslag dat de separatisten, gesteund door Rusland, op meerdere plaatsen het militaire offensief hebben hervat. Zo hebben zij het vliegveld van Donetsk, dat zich volgens de Minsk-akkoorden bevindt aan de door de Oekraïense regering gecontroleerde kant van de contactlijn, na zeer hevige gevechten

veroverd. Ook hebben de separatisten Oekraïense stellingen in de buurt van het strategisch gelegen Debaltsevo, niet ver van de MH17 rampplek, aangevallen.

De Raad zal zich beraden op de stappen die nu genomen moeten worden om de hernieuwde gevechten een halt toe te roepen en te komen tot een politieke oplossing van het conflict. Voor het kabinet geldt dat de sleutel voor verbetering van de situatie ligt in een verandering van de Russische opstelling. Sinds de Minsk-akkoorden van 5 en 19 september 2014 heeft Rusland onvoldoende gedaan om het conflict te de-escaleren. Terwijl Rusland in het kader van de door de OVSE bemiddelde contactgroep en in Normandië-formaat deelnam aan besprekingen om Minsk te implementeren (zie ook verslag RBZ 19 januari 2015, Kamerstuk 21 501-02, nr. 1451, ondermijnde Rusland diezelfde Minsk-akkoorden door de steun aan de separatisten onverminderd door te zetten. Open bronnen berichten over Russische militairen die in Oost-Oekraïne aanwezig zijn en mee zouden vechten en Rusland voorziet de separatisten nog steeds van onder meer wapens, financiële steun en strijders. Rusland werkt ook onvoldoende mee aan de implementatie van effectieve grenscontrole tussen Rusland en het door de separatisten gecontroleerde deel van Oekraïne. Zonder deze Russische steun zouden de separatisten niet in staat zijn geweest hun aanvallen van de afgelopen periode uit te voeren.

Het kabinet blijft inzetten op een combinatie van druk en dialoog om gedragsverandering bij Rusland te bewerkstelligen. De druk op Rusland via de EU-sancties is reeds stevig en de effecten hiervan zijn steeds meer merkbaar voor Rusland. Het kabinet is van mening dat het huidige sanctiepakket in stand moet blijven. Nu de situatie ter plaatse aanzienlijk is verslechterd, sluit het kabinet geenszins uit dat verdere maatregelen effectief kunnen zijn om Rusland tot ander gedrag te bewegen en het Minsk-proces te ondersteunen. Het kabinet hecht in dit verband aan het behoud van EU-eenheid. Tegelijkertijd moet er ook met Rusland gesproken blijven worden om de machthebbers te laten inzien dat er een uitweg is en dat er geen militaire oplossing voor het conflict in Oost-Oekraïne bestaat. De EU moet daarom blijven aandringen op de implementatie van de Minsk-akkoorden en open blijven staan voor dialoog tussen alle betrokken partijen. De HV zou eventueel zelf betrokken kunnen worden bij de diplomatieke onderhandelingen. Naast Oost-Oekraïne mag ook de Krim niet uit het zicht verdwijnen. Zolang de illegale annexatie van de Krim door Rusland niet ongedaan is gemaakt, dient het daarmee samenhangende sanctiepakket te worden gehandhaafd.

Het conflict in Oost-Oekraïne kan niet los worden gezien van de bredere problemen waar de Oekraïense regering voor staat. Nederland zal daarom tijdens de bespreking in de Raad het belang benadrukken van eensgezinde EU-steun voor de Oekraïense hervormingsagenda en het afwenden van de economische ineenstorting van het land. Dit dient gepaard te gaan met stevige druk op Oekraïne om de noodzakelijke hervormingen, inclusief corruptiebestrijding, voortvarend ter hand te nemen.